

Henry [1866-1930] de maître de la démesure Groux 24/05 ▶ 22/09/2019

“Ik heb de Belgische schilder Henry de Groux leren kennen bij Félicien Rops, zijn landgenoot”, schreef de beroemde kunsthandelaar Ambroise Vollard, in zijn memoires, *Herinneringen van een kunsthandelaar*. De carrière van de jonge de Groux begint midden de jaren 1880 in Brussel, om verder te lopen in Frankrijk en vervolgens in Italië. Félicien Rops was bevriend met Henry's vader, Charles Degroux, en speelde de rol van raadgever en beschermer van de jonge kunstenaar.

Henry de Groux wordt in 1866 geboren in Sint-Joost-ten-Node, bij Brussel. Hij volgt les bij Jean-François Portaels aan het Brussels Atelier libre, maar moet daar op zijn zeventiende een punt achter zetten. In 1885 stelt hij zijn eerste werken tentoon met de groep L'Essor in Brussel. Een jaar later wordt hij opgenomen in de kunstenaarsgroep Les XX, waarmee hij aan drie jaarlijkse tentoonstellingen deelneemt (1887- 1889). Zijn beroemdste werk, *Le Christ aux outrages*, schildert hij in 1888-1889. Hij zal het in 1892 tentoonstellen in een schuur en gaat zo meteen over heel wat artistieke tongen. Intussen is hij bedreigd met uitsluiting van de groep Les XX, omdat hij weigert zijn werken naast werk van Van Gogh te hangen. Henry de Groux is voortdurend op zoek naar kopers of mecenasen die hem kunnen en willen helpen om zijn grandioze projecten uit te voeren. Hij reist heen en weer tussen Parijs, Brussel, Florence, Avignon en Marseille. Daar leidt hij een woelig leven, altijd ten prooi aan geldtekort. Hij keert zich obstinaat, bijna ziekelijk zelfs, af van elke sociale, politieke en artistieke evolutie in de moderne wereld.

De tentoonstelling belicht een zestigtal schilderijen, tekeningen, beeldhouwwerken, gravures, foto's en documenten van de jaren 1880 tot de Eerste wereldoorlog. De persoonlijkheid van Henry de Groux onthult zich hier doorheen symboolfiguren als Christus, Dante, Wagner, Napoleon. Zijn pastels hebben vaak grote afmetingen en vinnige kleuren met veel zeggingskracht. Ze vestigen zijn reputatie als schilder van het mateloze, het buitensporige. Het geweld in de sociale relaties en de oorlog zijn thema's die vaak terugkeren in zijn iconografie.

Een tentoonstelling in de tentoonstelling wacht op u in de Saint-Loupkerk, partner van het Rops Museum in het kader van deze retrospectieve. *Le Christ aux outrages*, het magnum opus van Henry de Groux, dat voor het laatst in België te zien was in 1930, wordt inderdaad uitzonderlijk getoond in deze barokkerk, op enkele meters van het museum. Het is drie meter op drie groot en komt van het Palais du Toure in Avignon. Dit ene doek alleen al staat symbool voor het verterend en turbulent genie van de kunstenaar.

2. Nevenactiviteiten

Zondag 02/06/2019

Gratis toegang tot het museum
Om 11 uur, gratis rondleiding in de tentoonstelling

Donderdag 06/06/2019

Nocturne: museum open van 10 tot 20 uur
Om 18u30, rondleiding van de tentoonstelling in het gezelschap van Véronique Carpiaux, conservatrice van het museum
Activiteit inbegrepen in het toegangsticket voor de tentoonstelling

Donderdag 04/07/2019

Nocturne: museum open van 10 tot 20 uur
Om 18u30: pyjama-avond: activiteiten om met het hele gezin de beroemde reeks van de dames met de ledenpop of *Dames au pantin* van Félicien Rops te ontdekken. Op het programma: virtual reality, creatieve workshop en versnapering
Een actie van Marmaille & Co, gevolgd door een versnapering
Activiteit inbegrepen in het toegangsticket voor de tentoonstelling

Zondag 07/07/2019

Gratis toegang tot het museum
Om 11 uur, gratis rondleiding in de tentoonstelling

Donderdag 01/08/2019

Nocturne: museum open van 10 tot 20 uur
Om 18u30: pyjama-avond: activiteiten om met het hele gezin de tentoonstelling *Henry de Groux* te ontdekken. Op het programma: draken, creatieve workshop en versnapering
Een actie van Marmaille & Co
Activiteit inbegrepen in het toegangsticket voor de tentoonstelling

Zondag 04/08/2019

Gratis toegang tot het museum
Om 11 uur, gratis rondleiding in de tentoonstelling

Zondag 01/09/2019

Gratis toegang tot het museum
Om 11 uur, gratis rondleiding in de tentoonstelling

Donderdag 05/09/2019

Nocturne: museum open van 10 tot 20 uur
Om 18u30, lezing: *Le prestige du chaos dans l'œuvre d'Henry de Groux* (Het prestige van de chaos in het werk van Henry de Groux), door Jérôme Descamps, promovendus in de kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Rijsel.
De kritiek van zijn tijd bestempelde Henry de Groux vaak als "schilder van het geweld", maar hij deed er onvermoeibaar alles aan om dit etiket van zich af te schudden, want hij vond het beperkend en puur anekdotisch. Deze lezing geeft een interpretatie van de bekoring die voor de Groux uitging van chaos.
Activiteit inbegrepen in het toegangsticket voor de tentoonstelling

Zaterdag 7 & zondag 08/09/2019

Le Patrimoine sur son 31! (Culturele monumenten in de kijker)
Open Monumentendagen

3. Saint-Loup Kerk

Exposition de l'œuvre *Le Christ aux outrages* de Henry de Groux à l'église Saint-Loup

Een tentoonstelling in de tentoonstelling wacht op u in de Saint-Loupkerk, partner van het Rops Museum in het kader van deze retrospectieve. *Le Christ aux outrages*, het magnum opus van Henry de Groux, dat voor het laatst in België te zien was in 1930, wordt inderdaad uitzonderlijk getoond in deze barokkerk, op enkele meters van het museum. Het is drie meter op drie groot en komt van het Palais du Toure in Avignon. Dit ene doek alleen al staat symbool voor het verterend en turbulent genie van de kunstenaar.

L'ancienne église Saint-Ignace fut construite par les Jésuites de Namur, dès 1610.

En 1779, elle devint paroissiale et fut rebaptisée 'Saint-Loup'. Elle est considérée comme l'un des plus beaux édifices baroques du XVIIe siècle en Belgique, surtout après la longue campagne de restauration commencée en 1979. Aujourd'hui, bien qu'encore sacralisée, elle accueille concerts religieux et expositions.

Uit respect voor deze heilige plaats zijn er speciale openingsuren voorzien. De kerk zal niet alle dagen toegankelijk zijn voor de bezoekers, maar vanuit een glazen sas kunnen zij de installatie wel bekijken.

Rue du Collège • 5000 Namur • 081/77 55 25

OUVERTURE DE L'ÉGLISE SAINT-LOUP (ACCÈS GRATUIT)

Mai, juin et septembre :

- DU MARDI AU DIMANCHE DE 14H À 18H
- LE SAMEDI DE 11H À 18H

Juillet et août :

- DU LUNDI AU DIMANCHE DE 14H À 18H
- LE SAMEDI DE 11H À 18H

Attention, horaires flexibles en raison du Festival musical de Namur (CAV&MA) :

20 & 21/06 :

fermé

24 & 25/06 :

fermé

30/06 & 01/07 :

accès uniquement aux détenteurs du billet de l'exposition
acheté au musée Rops

02, 03, 04, 07,10/07 :

fermé

11, 12/07 :

accès uniquement aux détenteurs du billet de l'exposition
acheté au musée Rops

15 & 16/07 :

fermé

4. Beschikbare foto's

Henry de Groux, *Senta le vaisseau fantôme*, ca 1890, pastel sur papier, 282 x 141 cm. Collection Bernard Deleyle

Henry de Groux, *Bonaparte au pont d'Arcole*, s.d., pastel, 73 x 102 cm. Bruxelles, collection privée

Henry de Groux, *Dante et Virgile aux enfers, Cortège de damnés*, ca 1898-1900, pastel, 66 x 90 cm. Collection Lucile Audouy

Henry de Groux et Armand Seguin, *Dante et Virgile aux enfers*, s.d., huile sur toile marouflé sur panneau de bois, 50 x 60 cm. Gand, collection Boddaert

Henry de Groux, *Fafner*, s.d., pastel maroufflé sur toile, 37 x 47 cm.
Collection Walter Derycke-Thienpont

Henry de Groux, *Le Christ aux outrages*, 1889, huile sur toile, 293 x 353 cm. Ville
d'Avignon - Palais du Roure - Fondation Flandreysy-Espérandieu, inv. 2PDR_F_OA015

Anonyme, *Portrait de Henry
de Groux*, s.d., épreuve
photographique, 9 x 6 cm.
Archives et musée de la littérature,
inv. Aml 00234_0007

5. Citaten

Le monde ne me semble avoir été créé que pour me permettre de faire les tableaux dont je rêve de le couvrir et, pour cela, tout l'argent des riches ne me paraît être qu'un faible adjuvant mis à mes pieds. Si donc aujourd'hui pour demain je devenais l'homme le plus riche du monde, je n'aurais d'autre mission que de m'appauvrir dans cet unique dessein laborieux... On verrait alors ce qu'on n'avait pas encore vu. Ceci a l'air d'un boniment charlatanesque et c'est cependant la plus sincère, la plus réelle, la plus humble et la plus naïve de mes postulations.

Journal, août 1892

Mon art véritablement m'appartient – nul autre artiste, pas même mon père, l'admirable Charles de Groux sauf dans la Flandre mystique – ne peut en revendiquer l'inspiration. On ne peut me refuser cette justice de reconnaître que je l'ai inventé et constitué de toutes pièces.

Journal, 12 mai 1902

Ma profonde conviction de peintre – archi-bafoué du reste ! – est qu'un tableau ne peut être équitablement jugé qu'une fois bien terminé et exposé dans de bonnes conditions. Et tant que l'auteur l'estime perfectible, il ne devrait absolument pas être montré, à personne !...¹

Lettre d'Henry de Groux à Léon Bloy, Boulogne-sur-Mer,
22 octobre 1894

Ignoble société où il faut jouer du coude comme un zouave dans une ducasse de banlieue, pour faire son chemin.

Journal, 20 avril 1892

Spleen sans nom de cette effroyable banlieue parisienne d'une si laide banalité, d'une si banale laideur ! – Les maisons ont l'air aussi crapuleuses que leurs habitants et il ne faut rien moins que toute ma force d'âme très vaine ici, pour que je parvienne à triompher de mon irréductible aversion pour ce quartier et son affreuse vermine humaine !... Je regrette Bruges.

Journal, 15 janvier 1892

Nul ne saura jamais le luxe, le faste inouï de bravoure qui est nécessaire à l'homme isolé qui veut lutter contre les autres hommes, avec l'unique ressource de son courage et de son génie, le seul moyen de ses facultés et de sa vaillance !...

Journal, 21 août 1892

Qui nous rendra le culte, l'éblouissement fécond des grands hommes, des êtres aimés pour leur vraie grandeur, pour leur supériorité de génie ou de caractère, au lieu des engouements imbéciles que nous manifestons pour le « nouveau », le prétendu nouveau, cher à la mode...

Journal, 12 février 1892

Impression des visages hier soir au café et parmi les gens qui évoluent plus ou moins favorablement autour de moi ; ce sont bien les têtes dont j'imagine peuplés l'Enfer et le Purgatoire de Dante. Chacune de ces têtes, je la vois dans le cercle de reprobés qui lui convient si exactement. Oui, c'est bien la même race et la même ville, bien dégénérée encore, mais c'est la même Florence que l'ingrate et égoïste et redoutable cité de l'Alighieri.

Journal, 12 juillet 1903

Le joli est le plus exact contraire du beau en art. J'ai positivement la haine du joli et je vois bien que, sous peine de vie ou de mort, je vais être condamné à en faire... Ce que j'apprécie dans une œuvre est précisément ce qui ne sera jamais estimé.

Journal, 21 juin, 1892.

Je n'arrive absolument pas à comprendre la servilité de notre monde artistique devant quelques-uns de nos fantoches les plus en vue.

Lettre d'Henry de Groux à Géo Bernier, collée dans son
journal, 25 septembre 1908

C'est vrai : nous sommes tous, à des degrés différents, et pour longtemps, des dévastés, des malades, des délabrés, des déséquilibrés, des « amochés », de plus ou moins grands blessés de ce cataclysme !...

Lettre d'Henry de Groux à Jeanne Thieffry, Paris, 26
décembre 1918

J'en suis arrivé à faire à peu près ce que je veux : j'ai un art à moi, qui ne doit que de moins en moins à personne. J'ai un métier, une composition, une technique et une poétique à moi et je fais à mon gré, quand il me plaît, une scène religieuse, une bataille, une orgie, une allégorie ou un portrait, soit en sculpture ou en peinture.

Journal, 3 octobre 1902

Le contact du monde est essentiellement déprimant et putréfiant et le zèle spirituel le plus assidu ne parvient pas à vous en protéger. Je me demande si j'avais réellement en moi des aptitudes à la vie claustrale proprement dite.

Journal, 17 février 1900

Je n'arrive à thésauriser que le mépris ! Mais quelle réserve !... Les intérêts vont bientôt doubler mon capital !

Journal, 31 août 1892

¹ Henry de Groux, lettre à Léon Bloy, Boulogne-sur-Mer, 22 octobre 1894, cité d'après Correspondance Léon Bloy et Henri de Groux, préface de Maurice Vaussard, Paris, Grasset, 1947, p. 144.

6. Chronologie

•1866

Geboorte van Henry de Groux in Brussel. Zijn vader, de beroemde schilder Charles Degroux, sterft in 1870.

•1877-1882

Artistieke opleiding in Brussel bij de schilder Jean-François Portaels.

•1888

Eerste werken als illustrator. Begin van de Napoleon-cyclus die aanzienlijk zal uitbreiden vanaf 1895.

•1890

Uitsluiting / ontslag uit de kunstkring Les XX, waar hij sinds 1886 lid van is. Dit is het gevolg van zijn weigering om in dezelfde zaal als Van Gogh te exposeren en van zijn onenigheid daarover met Signac en Lautrec.

•1891

Aankomst in Parijs. Félicien Rops introduceert hem in artistieke kringen. Begin van de vriendschap en van de samenwerking met de schrijver Léon Bloy, die tot 1900 duurt.

•1892

Tentoonstelling van *Le Christ aux outrages/De Bespotting van Christus* in Parijs. Het werk werd in 1889-1890 uitgevoerd en eerder al getoond op het Brussels Salon in 1890. Het wordt naar Parijs verscheept met de hulp van koning Leopold II. De kunstenaar start een dagboek dat hij heel zijn verdere leven zal blijven vullen. Eerste werken geïnspireerd door Dante. De Groux vult zijn cyclus van *La Divina Commedia/ De goddelijke komedie* aan tussen 1895 en 1900.

• 1893

Huwelijk met Marie Engel. Het paar krijgt twee dochters: Elisabeth, geboren in 1894, Marie-Thérèse, geboren in 1898.

• 1898

Grote belangstelling voor de zaak Dreyfus. De Groux, die overtuigd is van de onschuld van kapitein Dreyfus, bewondert de grote inzet van Zola en neemt zijn verdediging op aan de uitgang van het justitiepaleis voor een vijandige menigte.

• 1903

Vertrek naar Florence, samen met zijn aangetrouwde nicht Germaine Lievens, voor wie de Groux een passionele liefde koestert.

•1904

Tentoonstelling in het Palazzo Corsini in Florence. De Groux verdenkt Germaine van ontroof en wordt geveld door een dergelijk hevige aanval van jaloezie dat hij moet opgenomen worden in het psychiatrisch ziekenhuis San Salvi. Hij kan er enkele weken later uit ontsnappen en trekt te voet naar Genua, waar hij inscheept naar Marseille. Zijn vrouw Marie brengt hem terug naar België.

•1907

In Oostende maakt hij portretten van James Ensor en van Emma Lambotte.

•1909

Eerste beeldhouwwerken.

• 1911

Belangrijke tentoonstelling van zijn werken op het Salon d'Automne in Parijs. Hij komt naar de vernissage gehuld in een witte lijkwade want het publiek denkt dat het om een postume retrospectieve tentoonstelling gaat.

•1913

Eerste bestelling van een beeldhouwwerk in Zuid-Frankrijk. Marie de Groux en haar dochters vestigen zich in de Provence.

•1914-1918

Henry de Groux is in Parijs. In 1916 stelt hij honderden oorlogswerken tentoon. Hij maakt ook *Le Visage de la Victoire/ Het Gezicht van de Overwinning*, een bundel van veertig etsen die zijn kijk op het conflict geven.

•1925

Le Christ aux outrages/De bespotting van Christus wordt gekocht door Jeanne de Flandreysy. Het doek wordt in 1931 aangebracht in het Palais du Roure in Avignon. Voltooiing van het dodenmonument van La Roque d'Anthéron, dat in 1921 werd aangevat.

1930 :

Dood van Henry de Groux in Marseille (12 januari). Grote retrospectieve tentoonstelling in Parijs (mei). Jeanne de Flandreysy leent het werk *Le Christ aux outrages/De bespotting van Christus* uit voor een honderdjarige tentoonstelling van Belgische kunst in Brussel (mei-november).

7. Praktische informatie

Rops Museum - Provincie de Namen

rue Fumal, 12 - 5000 Namen

T.+32 81 77 67 55 // info@museerops.be

facebook.com/museerops // www.ropslettres.be

Open van dinsdag tot zondag van 10u tot 18u

Elke dag open in juli en augustus

Nocturne (tot 20u), elke 1e donderdag van de maand

Église Saint-Loup

Rue du Collège • 5000 Namen • 081/77 55 25.

Gratis toegang. Voorstelling van *Christ aux outrages* d'Henry de Groux

Flexibele uren. Kijk op onze website.

Ticket: 5€ / 2,50€ (korting)

1,50€ (schoolgroepen)

Jonger dan 12 jaar, Artikel 27 en elke 1e zondag van de maand

Rondleiding: 1h, 40€ + toegang tot de tentoonstelling

Reservatie rondleidingen: +32 81 77 67 55

Google play / App Store

Audiogids

Gratis of te huur aan het onthaal

8. Félicien Rops Museum

Het museum, dat zich in het oude centrum van Namen bevindt, stelt het leven en werk van Félicien Rops voor van het begin van zijn carrière als karikaturist tot zijn meer gewaagde werken.

Félicien Rops werd geboren in 1833 en stierf in 1898 en beleefde de 19de eeuw, een periode die gekenmerkt wordt door de industriële revolutie, een evolutie van waarden en normen en de moderniteit die plaats maakt voor het symbolisme in de kunst.

Het museum wil een plaats zijn waar het temperament van deze uitzonderlijke kunstenaar tot uiting kan komen. Het parcours van de permanente collectie biedt een volledig overzicht van het werk van Rops in al zijn diversiteit: het begin van zijn carrière met sociale satire en karikaturen, lithografieën, de samenwerking met Baudelaire, het leven in Parijs, de opkomst van de gravures en de alom aanwezigheid van de vrouw, het erotische, de banden met de literaire wereld, zijn reizen, enz. ...

Naast de permanente collectie, stelt het museum ook tijdelijke tentoonstellingen voor die thema's aansnijden als de 19de eeuw, de gravure, hedendaagse Belgische en buitenlandse etsers/kunstenaars, enz. Het museum biedt eveneens verschillende pedagogische animaties aan.

www.museerops.be

